

ẢNH HƯỞNG CỦA NỢ XẤU ĐẾN CHÊNH LỆCH KỲ HẠN TẠI CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI CỔ PHẦN VIỆT NAM

Ngày nhận: 14/5/2013
 Ngày nhận lại: 12/9/2013
 Ngày duyệt đăng: 10/10/2013
 Mã số: 10-13-CD-91

TS. Nguyễn Văn Phúc
 Trường ĐH Ngân hàng TP.HCM
Lê Thị Mỹ Ngọc
 Công ty cổ phần Docimexco

Tóm tắt: Bài viết dựa trên số liệu thu thập từ báo cáo tài chính của 34 ngân hàng để phân tích mối liên hệ giữa nợ xấu và chênh lệch kỳ hạn huy động cho vay của 34 ngân hàng thương mại cổ phần (NHTMCP) Việt Nam giai đoạn 2010-2012. Kết quả cho thấy các ngân hàng có nợ xấu cao thường là các ngân hàng có chênh lệch kỳ hạn huy động và cho vay cao, đồng thời những ngân hàng này cũng nằm trong nhóm ngân hàng được xếp vào nhóm 3, nhóm 4 trong phân loại để giới hạn cấp tín dụng hoặc trong nhóm ngân hàng buộc phải tái cấu trúc. Từ đó bài viết tìm hiểu một số nguyên nhân dẫn đến nợ xấu và đưa ra một số đề xuất.

Từ khóa: Nợ xấu, chênh lệch kỳ hạn, rủi ro thanh khoản.

Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp trì trệ, hàng tồn kho tăng cao làm cho việc thu hồi nợ của các ngân hàng gặp khó khăn dẫn đến nợ xấu ngày càng tăng cao. Nợ xấu tăng nhanh gây ra nhiều hệ quả tiêu cực trong đó có việc ảnh hưởng đến chênh lệch kỳ hạn giữa huy động - cho vay của các ngân hàng và cuối cùng dẫn đến mất cân đối thanh khoản. Nhóm tác giả dựa trên số liệu tổng hợp tỷ lệ nợ xấu của 34 NHTMCP Việt Nam giai đoạn 2010-2012 để phân tích ảnh hưởng của nợ xấu đến chênh lệch kỳ hạn của các ngân hàng này.

Cơ sở lý thuyết về nợ xấu và chênh lệch kỳ hạn

Chênh lệch kỳ hạn là chênh lệch giữa dòng tiền ra (outflows - liabilities) và dòng tiền vào (inflows - assets) ở các nấc thang kỳ hạn. Theo BIS (2010), chênh lệch kỳ hạn được tính bằng chênh lệch tài sản có - tài sản nợ theo kỳ hạn còn lại.

Theo Ismal (2010) tỷ lệ nợ xấu cao là nguồn gốc của mất cân đối tài sản nợ bởi vì các ngân hàng sẽ khó khăn trong việc cung cấp thanh

khoản phục vụ cho nhu cầu rút tiền từ người gửi. Grauwe (2008) cũng cho rằng niềm tin của người gửi tiền vào hệ thống ngân hàng dễ bị lung lay khi một hoặc nhiều ngân hàng gặp khó khăn trong chi trả do các khoản nợ xấu dẫn đến việc rút tiền gửi một cách đột biến có thể xảy ra và khủng hoảng thanh khoản và làm giảm hiệu quả của hệ thống ngân hàng.

Kinh nghiệm của Ireland và Mỹ cho thấy khủng hoảng thanh khoản đã diễn ra bất nguồn từ nợ xấu ở các ngân hàng: việc tăng lãi suất khiến nhiều người đi vay tiền mua nhà theo dạng thứ cấp không có khả năng trả tiền nhà. Giá bất động sản sụt giảm nhanh chóng, nhiều phần trong các khoản cho vay bất động sản này trở thành nợ xấu và các ngân hàng đứng trước nguy cơ sụp đổ (Nguyễn Chiến, 2010; Hồ Quốc Tuấn, 2010).

Nợ xấu và chênh lệch kỳ hạn

Thực trạng nợ xấu

Bảng 1 cho thấy tỷ lệ nợ xấu/tổng dư nợ bình quân giai đoạn 2010-2012 là 2,68%, có xu hướng tăng dần theo từng năm, tăng cao nhất vào năm 2012 (3,93%). Năm 2012 tỷ lệ